

«En un país que valgui la pena el cooperativisme ha de tenir més pes.»

Oriol Amat

Un personatge històric que voldries conèixer: El president Macià.

Una lectura imprescindible: *Gog*, de Giovanni Papini

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: Ramon Aymerich (@raymerichp).

No podries viure sense: la família

Encara tens pendent: aconseguir que els fills estiguin ben encarrilats.

El cooperativisme és... imprescindible.

Oriol Amat (Barcelona, 1957) és catedràtic d'Economia Financera i Comptabilitat de la Universitat Pompeu Fabra, d'on també és degà de la Barcelona School of Management. Vicedegà del Col·legi d'Economistes de Catalunya, és una de les veus del món econòmic més escoltades entre el sobiranisme i també s'ha mostrat en diverses ocasions proper als postulats de l'economia social.

Josep Comajoan
@jcomajoan

66

«En els pitjors anys de la crisi, les cooperatives van crear llocs de treball i la resta d'economia en va destruir, són una bona eina per generar ocupació.»

Al món cooperatiu ens agrada dir que les cooperatives són més resilientes als embats de les crisis econòmiques, i que han resistit millor per exemple l'última crisi. Realment tens la sensació que és així, i si ho fos, a quins motius ho atribueixes?

Realment és així. En la darrera crisi econòmica, de la qual encara queden algunes conseqüències, s'ha demostrat que en l'economia social i la banca ètica les caigudes de beneficis i els acomiadaments no han estat tan importants, i les taxes de supervivència han estat més elevades. De causes, n'hi poden haver diverses. En estar més enfocades a les persones, certes mesures que requereixen flexibilitat han estat possibles a les cooperatives, i a altres empreses, no. I posaré d'exemple Fagor, una cooperativa que al final no va anar bé, però que va resistir molt. Fagor va tenir problemes molt al principi i competidors seus ja van desaparèixer ràpidament. Fagor va resistir uns anys més. Per què? Perquè en comptes d'acomiar una part de la gent, tota la plantilla es va reduir la retribució de forma proporcional. Això va permetre no acomiadar gent. També van resistir més perquè, durant uns anys, unes cooperatives s'ajudaven a les altres. Una altra explicació és que l'economia social és menys especulativa. Per exemple, en el cas dels bancs, en els anys d'expansió, prenen molts riscos, fan operacions més especulatives, que quan hi ha caigudes dels mercats els fan empitjorar molt les rendibilitats. La banca amb valors no fa aquestes operacions i per tant quan el mercat va cap a baix no se'n ressent tant.

L'economia social i cooperativa és a hores d'ara una alternativa real a la capitalista?

El cooperativisme, segons els països, representa aproximadament, en funció

de com ho mesuris, entre el 5 i el 8 per cent de l'economia. No està malament. En determinats sectors és una alternativa claríssima. Si mirem per exemple el grup Clade, hi tens un seguit d'empreses líders en el seu sectors, en cooperativisme de consum, de treball, etc., i són empreses exemplars. Ara bé, som en un món, especialment en el nostre país, on els nens i les nenes des de petits el que veuen a l'escola, a les pel·lícules, als mitjans de comunicació, no és un món cooperatiu, és un món amb uns altres valors. No estic segur si de 20-30 anys cap aquí l'egoisme ha millorat o empitjorat. Recordo un estudi que deia que de cada 100 persones, n'hi ha 30 que els interessa l'economia social i volen consumir producte de proximitat o volen tenir el compte en un banc amb valors. Però després hi ha al voltant d'un 70% de la població que ni és el seu tema ni saben que existeix.

Mentre el puntal de l'economia social siguin els seus valors, els principis cooperatius, però sigui minoritària i no molesti més del compte a l'economia convencional, aquesta se la mirarà entre una certa simpatia o condescendència i un cert menysteniment?

Pels volums que té el cooperativisme, l'economia més convencional mercantil no ho té massa en compte. Hi pot haver àmbits on sí que es vegi com una petita amenaça. Com quan hi ha convocatòries d'administracions públiques on les empreses d'economia social tenen més fàcil aconseguir aquell contracte públic, potser hi ha qui pot veure-ho com una amenaça. Però en el conjunt no ho veig.

Parlem de la generació d'ocupació. El cooperativisme no és una opció real i molt vàlida?

En els pitjors anys de la crisi, entre 2008 i 2013, les cooperatives van crear ocupació i la resta d'economia en va destruir. En aquests anys, les cooperatives van augmentar en nombre, se'n van morir menys i van crear més ocupació. Per tant, està clar: l'economia social és una bona eina per generar ocupació.

Tens publicacions sobre l'evolució de cooperatives d'alt creixement respecte altres tipus d'empreses similars no cooperatives. En què es distingeixen les cooperatives de la resta?

Les cooperatives d'alt creixement s'assemblen molt a les empreses mercantils d'alt creixement. Hi ha petites diferències. Per exemple, hi ha una cooperativa molt coneguda que fa iogurts. Hi ha hagut anys que ha estat d'alt creixement. En què es diferencia aquesta cooperativa d'una empresa d'alt creixement convencional? Si preguntem als consumidors d'aquesta cooperativa per què compren el seus productes, ens diran que els iogurts són els més bons, però a més hi ha tot un component social que fa que l'empresa tingui un atractiu especial. Si demà aquesta cooperativa digués: ens ha comprat una multinacional nord-americana i a partir d'ara deixarem d'ajudar aquestes persones que necessiten unes ajudes, diria que el dia següent els baixaran les vendes. Per tant, tenen un component social que els dona un plus i un avantatge competitiu. Per la resta, són bastant similars, són cooperatives molt innovadores, tenen una estratègia financera prudent i vigilen molt el volum de deutes. On també hi ha diferències és en la política de recursos humans. Normalment les empreses convencionals d'alt creixement acostumen a tenir un ventall salarial molt ampli entre la persones que cobra més i la que cobra menys. Pots trobar relacions d'1 a 100. En les cooperatives, el ventall salarial sol anar d'1 a 5, 1 a 7, 1 a 9...

I les finances ètiques les veus com una alternativa real que poden arribar a inquietar les grans companyies?

És una alternativa. Però el volum és molt petit. Els clients volen servei, i en molts casos es valora tenir una oficina a prop. La presència al territori de la banca cooperativa i amb valors és molt petita. Ara bé, el món financer està canviant tant, que ara estan sortint empreses no precisament grans que ofereixen determinats serveis concrets a través d'aplicacions, i sobretot la gent jove s'hi està abocant, i això sí que està afectant la banca convencional. En el món bancari s'estan

SARA BLÁZQUEZ

Oriol Amat durant l'entrevista.

produint molts canvis i no crec que ningú tingui clar quin serà el futur.

A les escoles de negocis i a les facultats s'explica suficientment el cooperativisme com una opció més, com una alternativa real?

Jo puc parlar de la Pompeu. I més concretament de la Barcelona School Management, on fem els màsters i postgraus professionalitzadors de la Pompeu. Aquí en molts programes es veuen casos de cooperativisme com a una bona opció i una pota important de l'economia. Aquí fem casos i estudiem des de la cooperativa de iogurts al banc amb valors o una consultora en temes mediambientals que és cooperativa. Potser hi ha institucions on no hi ha la sensibilitat suficient sobre el tema i s'ha de millorar, tot i que si mirem 10 o 20 anys enrere, avui estem millor. Però encara queda molt per fer.

Quin paper hauria de jugar el cooperativisme en la construcció de sobirania, i de la sobirania nacional en concret?

Un país que valgui la pena necessita molts canvis respecte al país actual. Fins i tot abans d'arribar al cooperativisme. Per exemple, necessita un sector públic eficient. Tendim a dir que la culpa és de fora, però els recursos i les competències

“
«No és el mateix que una de cada tres botigues sigui cooperativa que la relació sigui tan baixa com al nostre país.»

es que tenim es podrien gestionar molt millor. Hi ha moltes administracions públiques amb tràmits que en altres països es fan en un segon i aquí t'ho fan molt complex. Anant al cooperativisme, un país que valgui la pena ha de tenir un cooperativisme amb un pes més elevat. Pensant en els països nòrdics, allà el cooperativisme de consum, que aquí s'ha reduït molt, té un pes important de l'economia, pel voltant del 25-30 % de l'economia. No és el mateix que una de cada tres botigues sigui cooperativa que la relació sigui tan baixa com al nostre país. Per tant, en un país que valgui la pena el cooperativisme ha de tenir més pes, perquè és una part de l'economia on el benefici econòmic és un mitjà, no un fi. És bo que en una part de l'economia els objectius finals siguin uns altres. Que ha d'aconseguir excedent, perquè si no, no pot invertir, però que no sigui l'objectiu prioritari. No és el mateix una empresa on l'objectiu final és el benefici que quan és el benestar de les persones. Les decisions que s'hi prenen són totalment diferents. Per tant, sense entrar en el tema polític, un país millor una de les coses que necessita és més pes de l'economia social.